

تبیین انواع، تعدد ابعاد، سطوح و مراحل پدیده پزشکی شدن (Medicalization) از دیدگاه جامعه‌شناسی پزشکی

مجید طاهری^۱، محمود عباسی^{۲*}

۱- دانشجوی دکتری تخصصی پژوهشی جامعه‌شناسی پزشکی، مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

۲- متخصص حقوق پزشکی، مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

پزشکی شدن فرآیندی است که از طریق آن، مسائل و مشکلات غیرپزشکی وارد حوزه پزشکی شده و به عنوان بیماری یا اختلال پزشکی تعریف می‌شوند. نتیجه این فرآیند انگاره یا پذیرش اجتماعی عمومی شکل پزشکی شده یک مساله اجتماعی یا تجربه انسانی است. پزشکی شدن، از مهم‌ترین و اساسی‌ترین فرآیندهای ساخت‌گرایانه اجتماعی در جوامع انسانی است. پزشکی شدن در زمره معدود مفاهیم موفق در طول تاریخ جامعه‌شناسی پزشکی است که به پیشینه زندگی روزمره وارد شده است. در واقع پزشکی شدن تعریف مساله اجتماعی در واژگان پزشکی، استفاده از زبان پزشکی برای توصیف یک مساله، اقتباس یک چارچوب پزشکی برای فهم یک مساله با استفاده از یک مداخله پزشکی برای درمان آن است. کاربرد فزاینده این مفهوم جامعه‌شناختی، با طنین آن با فرایندهای فرهنگی معاصر پشتیبانی می‌شود؛ شرایطی مثل سرطان، چاقی و ایدز همراه با داروهای نظیر ریتالین و ویاگرا به همان نسبت که دارای معانی یا دلالت‌های پزشکی هستند از معانی فرهنگی متعددی نیز برخوردار می‌باشند. در سال‌های اخیر، این خط فکری یا موضوع، به کانون مباحث، تحلیل‌ها و مطالعات جامعه‌شناختی بدل شده است. در این مطالعه، ضمن بررسی تعاریف متفاوت این پدیده، نگاهی به پیشینه و نقد این پدیده در جامعه‌شناسی پزشکی شده همچنین انواع، ابعاد و ویژگی‌ها و مراحل این پدیده مورد توجه قرار گرفته که بدون توجه به آن‌ها درک سیمای جامع و واقعی این فرآیند، دشوار به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: پدیده پزشکی شدن، جامعه‌شناسی پزشکی، مشکلات غیرپزشکی

* Email: magid.taheri@gmail.com